

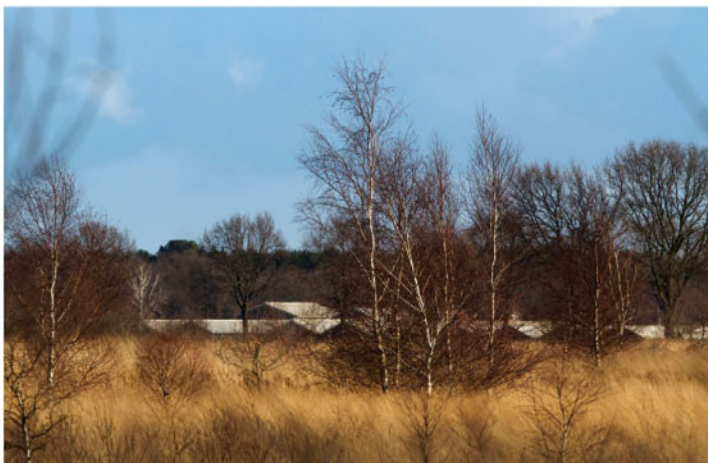

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herziening omgevingsbeleid provincie Zuid-Holland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

18 maart 2025 / projectnummer: 3907

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Zuid-Holland wil haar omgevingsbeleid herzien vanwege nieuwe ontwikkelingen, beleidsveranderingen naar aanleiding van het provinciale coalitieakkoord en afspraken met het Rijk. Dit wil ze zoveel mogelijk integraal doen door de volgende onderwerpen in samenhang te beschouwen: water, Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), stedelijke ontwikkeling, natuur, energie en externe veiligheid (zie figuur 1). Voor het besluit over de voorgenomen herziening van het omgevingsbeleid wordt een omgevingseffectrapport¹ (OER) opgesteld. De provincie Zuid-Holland heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen OER.

Onderwerpen	Wat komt er in het OER?
Water	1. Hernormering regionale waterkeringen 2. Water en Bodem Sturend
ZHPLG	3. Verhogen grondwaterstand veenweiden (peil) 4. Boerenlandvogels 5. Emissieplafond ammoniak 6. Drukfactoren rondom N2000 wegnemen 7. Integraal: Doel en middelenstapeling in gebieden
Stedelijke ontwikkeling	8. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en Vitaal landelijk gebied
Natuur	9. Bos en Bomen
Energie	10. Beleidskeuze 'Duurzaam energiesysteem' (pMIEK) 11. Implementatie RES (wind) en herziening plaatsingsvisie 12. Boerenerfmolens 13. Warmte (pMIEK)
Externe veiligheid	14. Energiedragers

Figuur 1: Onderwerpen voor de herziening van het omgevingsbeleid 2025. Bron: Conceptscope OER.

Essentiële informatie voor het OER

De Commissie spreekt haar waardering uit over de aanpak die de provincie wil volgen bij de herziening van haar omgevingsbeleid, waaronder de belangrijke rol die omgevingsinformatie krijgt bij de te maken keuzes. De provincie wil dit in één integraal OER doen zodat knelpunten (en kansen) op het gebied van ruimte(lijke ordening) en omgeving (milieu- en leefomgeving) duidelijk worden (zie figuur 2). De Commissie geeft in haar advies per onderwerp aan wat er nodig is aan informatie over de omgevingseffecten, als ook hoe de keuzes tussen doelen en ambities inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

Het benodigde detailniveau van de omgevingsinformatie en de beoordeling daarvan door de provincie kan per onderwerp erg verschillen. Dit komt doordat het soms gaat om een strategische keuze voor de provincie als geheel (bijvoorbeeld de mate en vorm waarin water

¹ Het OER is formeel een milieueffectrapport (MER), maar gaat ook in op andere thema's zoals sociale en economische aspecten. In het advies zal dan ook over omgevingseffecten worden gesproken.

en bodem sturend zijn bij ruimtelijke afwegingen) en soms om een concrete keuze met gebiedsspecifieke consequenties (bijvoorbeeld verhoging grondwaterstand in het veenweidegebied).

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het OER. Dat wil zeggen dat het OER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten voor het meewegen van de omgevingseffecten in het besluit over het omgevingsbeleid:

- **Aanleiding, ambities en doelen:** Beschrijf duidelijk de aanleiding voor en de ambities van de herziening van het omgevingsbeleid. Laat zien hoe de ambities zijn vertaald naar concrete doelen. Beschrijf welke onderwerpen en thema's worden doorgeschoven naar latere herzieningen van het omgevingsbeleid.
- **Referentiesituatie en scenario's:** Beschrijf per onderwerp de huidige toestand van de (leef)omgeving en de autonome ontwikkelingen (verwachte veranderingen als gevolg van al vastgesteld beleid en besluiten). Voor sommige onderwerpen zijn aanvullende scenario's nodig, bijvoorbeeld als er nog geen formele besluiten zijn genomen over plannen en projecten maar deze wel zijn te verwachten.
- **Alternatieven en varianten:** Er worden veel alternatieven en varianten onderzocht. Beschrijf per onderwerp hoe de gestelde doelen de keuze en de afbakening van de alternatieven en varianten hebben bepaald. Beschrijf ook welke alternatieven en/of varianten op voorhand zijn afgefallen en hoe het belang van de (leef)omgeving daarin is meegewogen.
- **Gevolgen voor de omgeving en doelbereik:** vergelijk de omgevingseffecten van de alternatieven en/of varianten met de referentiesituatie. Laat zien in hoeverre het geconcretiseerde doel wordt gehaald.
- **Samenhang en botsproeven:** Kijk voordat de voorkeursalternatieven worden opgesteld, in een tussenstap, naar de samenhang en eventuele strijdigheid tussen de ambities en doelen. Bekijk in hoeverre de ambities strijdig met elkaar (kunnen) zijn qua benodigde ruimte en/of gevolgen voor de (leef)omgeving, of dat er juist kansen liggen voor synergie. Maak daarbij gebruik van kaarten, waar mogelijk gebiedsspecifiek. Deze helpen ook om eventuele cumulatie van effecten inzichtelijk te maken.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het OER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het OER. Laat daarbij ook vooral zien welke ruimtelijke en/of leefomgevingsstrijdigheden of kansen er zijn bij het realiseren van de doelen.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie welke informatie het OER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op verschillende documenten. Op 14 mei 2024 zijn de notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna NRD)² en de Startnotitie vastgesteld. Vanwege diverse ontwikkelingen³ is op 17 december 2024 nog een conceptscope⁴ voor het OER vastgesteld. Hierin is aangegeven welke inhoudelijke keuzes Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland voor zich zien, welke beleidswijzigingen er nodig zijn voor de te behalen doelen en wat de mogelijk te onderzoeken alternatieven daarvoor zijn. De Commissie neemt de recente conceptscope als uitgangspunt als de NRD (en bijbehorende startnotitie) andere informatie

² Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingseffectrapport (OER) Herziening Omgevingsbeleid 2025 Zuid-Holland, 14 mei 2024.

³ Bijvoorbeeld de landelijke beleidskeuze voor het intrekken van middelen voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

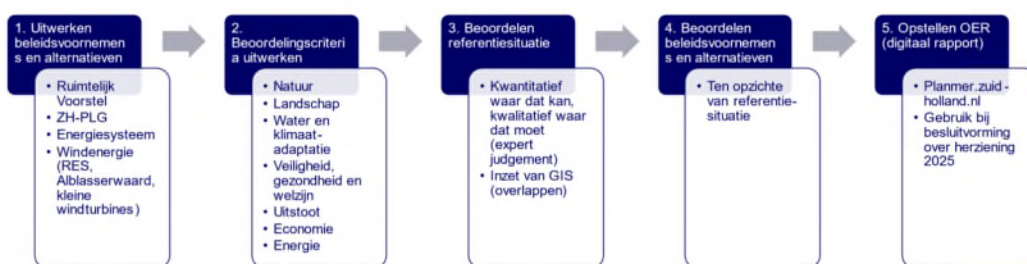
⁴ Conceptscope Omgevingsrapport (OER) Herziening Omgevingsbeleid 2025, 17 december 2024.

geeft dan de conceptscope. Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD of de conceptscope aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

In de NRD is nog aangegeven dat Windenergie Alblasserwaard onderzocht wordt in het OER. Doordat vanwege diverse ontwikkelingen de NRD nog moest worden aangevuld met een conceptscope, is door de provincie besloten om over de benodigde milieu-informatie voor Windenergie Alblasserwaard al eerder advies te vragen aan de Commissie. Dit advies van de Commissie is op 28 oktober 2024 gepubliceerd.⁵

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaat de Commissie in op doelen en ambities, het beleid, de besluitvorming en de benodigde inhoud van het OER (zoals alternatieven). In hoofdstuk 3 geeft zij per onderwerp/thema aan wat nodig is. De Commissie deelt dit hoofdstuk op in drie onderdelen: 1) het programma landelijk gebied, 2) stedelijke ontwikkeling en vitaal platteland en 3) energie. De Commissie volgt daarbij de indeling die Gedeputeerde Staten bij de vaststelling van de conceptscope Omgevingseffectrapportage Herziening Omgevingsbeleid 2025 heeft gebruikt.⁶ In hoofdstuk 4 gaat de Commissie in op de integrale afweging tussen de ambities en doelen, en op monitoring en evaluatie.

Figuur 2: voorstel beoordeling leefomgevingseffecten. Bron: NRD.

Aanleiding OER

Voor de herziening van het omgevingsbeleid zal er naar verwachting een aanpassing komen van zowel de huidige provinciale Omgevingsvisie, de omgevingsverordening en verschillende programma's. De aanpassingen van deze instrumenten stellen kaders voor diverse mer(beoordelings)plichtige projecten en daarom is een MER of in dit geval een OER nodig. Het gaat bijvoorbeeld om oprichting of uitbreiding van windparken, de aanleg of uitbreiding van buisleidingen, stedelijke ontwikkelingsprojecten en landinrichtingsprojecten. Ook is een MER/OER nodig vanwege mogelijk significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden die in een Passende beoordeling beschreven moeten worden.

Startgesprek

Op 4 februari vond een gesprek plaats tussen de werkgroepleden van de Commissie, het bevoegd gezag en haar adviseurs. Het bevoegd gezag heeft een toelichting gegeven op de NRD en de conceptscope. De leden van de Commissie stelden ook verduidelijkende vragen over de NRD en conceptscope voor een goed begrip van de stukken.

⁵ Advies Commissie mer reikwijdte en detailniveau van het omgevingseffectrapport Windenergie Alblasserwaard provincie Zuid-Holland, 28 oktober 2024. Dit advies is te vinden op de website van de Commissie: [3836 rd titelblad](#).

⁶ Concept scope Omgevingseffectrapportage Herziening Omgevingsbeleid 2025, GS-voorstel 17 december 2024, Besluitnummer PZH-2024-866353155 DOS-2023-0007394.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER (OER). Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieu- of omgevingseffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Gedeputeerde en Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland – besluit over de wijziging van het omgevingsbeleid.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3907 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Algemeen

2.1 Aanleiding, ambities en doelen

Aanleiding procedure

De provincie Zuid-Holland wil haar omgevingsbeleid herzien. Gedeputeerde Staten hebben dit aangekondigd bij Provinciale Staten van Zuid-Holland. Belangrijkste aanleidingen zijn de beleidsafstemmingen met het Rijk, over onder andere het Zuid-Hollands ruimtelijk voorstel⁷, de aanpak voor het landelijk gebied in Zuid-Holland en het provinciaal meerjarenprogramma infrastructuur, energie en klimaat. Ook zijn de afspraken uit het coalitieakkoord 2023–2027 ‘Krachtig Zuid-Holland’ aanleiding voor het aanpassen van het omgevingsbeleid. De Commissie adviseert de aanleiding voor deze aanpassing en de afbakening van de gekozen onderwerpen duidelijk uit te leggen, en welke onderwerpen worden uitgewerkt in een volgende wijziging. Zo zijn de keuzes helder en transparant en is duidelijk over welke onderwerpen met welke reikwijdte het omgevingsonderzoek in het OER moet plaatsvinden.

De provincie wil haar omgevingsbeleid in beginsel jaarlijks integraal herzien, om het actueel en ontwikkelingsgericht te houden. Uit het startgesprek is gebleken dat dit mogelijk niet elk jaar kan vanwege de voorbereidings- en doorlooptijden van herzieningen van het omgevingsbeleid. Zo wordt de vaststelling van de huidige herziening van het omgevingsbeleid 2025 voorzien in 2026.

Geef per onderdeel aan wat de aanleiding is en concretiseer ambities en doelen

Geef per onderdeel (zie figuur 1 van dit advies) aan wat de aanleiding is voor een (overwogen) wijziging van het omgevingsbeleid. Welk probleem moet worden opgelost en welke doelen en ambities zijn er? Geef dat zo duidelijk mogelijk weer. Dat is nodig voor de selectie van alternatieven, varianten en indicatoren waarmee de mate van het behalen van de gestelde doelen (doelbereik) wordt onderzocht. Zonder concrete ambities en doelen is het niet mogelijk om goede alternatieven te selecteren die zorgen voor doelbereik en deze te beoordelen. De Commissie gaat hier in hoofdstuk 3 voor enkele onderwerpen nog nader op in.

⁷ [Ruimtelijke Koers – Provincie Zuid-Holland](#)

Geef de hoofdlijnen aan van de vigerende Omgevingsvisie en op welke onderdelen in de afgelopen jaren al herzieningen hebben plaatsgevonden. Zo is recent de Omgevingsvisie nog gewijzigd⁸. Beschrijf op welke onderdelen aanpassing nodig is en wat hiervan de oorzaken zijn.

2.2 Beleidskader

Geef in het OER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de herziening van het omgevingsbeleid en of de plannen kunnen voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- Klimaatakkoord;
- Europese opgaven op het vlak van water en natuur waaronder naast Kaderrichtlijn Water, (KRW), Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en Natuurherstelverordening (NHV) ook de in het scopedocument⁹ beschreven ingebrekestelling van Nederland door de Europese Commissie ten aanzien van de grutto ('inbreukprocedure');
- Nota Ruimte;
- Programma Ruimte voor Landbouw en Natuur;
- (concept) Nationaal Programma Ruimte voor Defensie;
- Beleid rondom Water en Bodem Sturend;
- Beleid NOVEX-gebied Groene Hart;
- Beleid NOVEX-gebied Rotterdamse Haven.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de omgevingseffectrapportage voor het wijzigen van het omgevingsbeleid wordt doorlopen voor verschillende besluiten. Het voornemen zal naar verwachting een wijziging zijn van de Omgevingsvisie, provinciale programma's en de wijziging van de omgevingsverordening. Daarnaast zullen misschien andere besluiten moeten worden genomen voor de realisatie van de beleidsambities, zoals bij gemeenten (bijvoorbeeld realisatie windturbines) of bij waterschappen (peilbesluiten in relatie tot natuurherstel en CO₂-reductie). Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is. Geef ook aan welke separaat lopende trajecten er zijn zoals voor de Regionale energiestrategie (RES) Rotterdam-Den Haag en de NOVEX-gebieden Rotterdamse Haven en het Groene Hart.

2.4 Alternatieven en varianten

Het doel van alternatieven (en varianten) in het OER is om te onderzoeken of de gestelde doelen daarmee zijn te behalen en daarbij te onderzoeken welke omgevingseffecten ontstaan bij elk alternatief. Daarmee kan het bevoegd gezag een weloverwogen keuze maken voor een

⁸ De Herziening 2024 is op 11 december 2024 vastgesteld door Provinciale Staten en op 18 februari 2025 in werking getreden. [Herziening 2024 – Provincie Zuid-Holland](#)

⁹ Pagina 5 en 6.

strategie, zoekgebied of locatie op basis van goede informatie over de leefomgeving. Het detailniveau van het OER moet aansluiten bij dat van de te nemen besluiten.

Alternatieven en varianten per onderwerp

Bij de 14 onderwerpen (zie figuur 1 van dit advies) zijn in de conceptscope verschillende te onderzoeken alternatieven voorgesteld. Bij sommige onderwerpen zijn ook te onderzoeken varianten voorgesteld. Beschrijf per onderwerp hoe de gestelde doelen de keuze en de afbakening van de alternatieven hebben bepaald, en welke alternatieven op voorhand zijn afgefallen. Bij sommige onderwerpen is de sturingsstijl aangegeven. In de Omgevingsvisie heeft de provincie deze verschillende stijlen uiteengezet¹⁰. De Commissie adviseert om bij alle onderwerpen aan te geven welke sturingsfilosofie en –stijl de provincie Zuid-Holland wil hanteren. Zij adviseert in het volgend hoofdstuk over de alternatieven per onderwerp en adviseert bij sommige onderwerpen de in de NRD voorgestelde alternatieven aan te passen.

Voorkeursalternatief per onderwerp na botsproeven

Presenteer in het OER per onderwerp het eindresultaat dat de voorkeur heeft (het voorkeursalternatief) en waarvoor het omgevingsbeleid wordt aangepast. Vermeld de afwegingen voor de leefomgeving en de optimalisaties die bij het voorkeursalternatief zijn gemaakt. Vergelijk de omgevingseffecten met die van de onderzochte alternatieven. Dit maakt aan besluitvormers, belanghebbenden en omwonenden duidelijk welke overwegingen over de verschillen in leefomgevingseffecten tussen de alternatieven de voorkeurskeuze hebben beïnvloed. De Commissie adviseert om de voorkeursalternatieven pas te bepalen nadat gekeken is of, en zo ja welke, onderwerpen met elkaar conflicteren of elkaar versterken (zie hoofdstuk 4 van dit advies). Dit kan namelijk leiden tot aanpassing van het voornemen.

2.5 Referentiesituatie

Het goed beschrijven van de referentiesituatie is belangrijk. Dat biedt de basis om inzichtelijk te maken welke negatieve of positieve omgevingseffecten er zijn bij realisatie van de alternatieven en de voorgenomen activiteit. In de NRD wordt dit het 'nulalternatief' genoemd.

De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van de leefomgeving in het studiegebied en de autonome ontwikkeling. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige toestand van de leefomgeving zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Dit zijn zekere veranderingen, zoals besluiten die al zijn genomen maar nog niet gerealiseerd.

In de NRD staat dat de provincie Zuid-Holland bij het vaststellen van de referentiesituatie gebruik maakt van de Monitor Leefomgeving en andere relevante bronnen zoals de gebiedsanalyses en gebiedsfoto's uit het voorontwerp Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). De provincie Zuid-Holland heeft enkele jaren geleden deze Monitor Leefomgeving opgezet. Hierin wordt de staat van de leefomgeving weergegeven voor het milieu, maar ook op sociaal en economisch vlak. Ook laat de monitor zien of er een positieve of negatieve ontwikkeling is op een bepaald thema. In de NRD wordt per onderwerp

¹⁰ Hoofdstuk 2 van de Omgevingsvisie [Omgevingsvisie Zuid-Holland](#).

aangegeven op welke indicator er verandering zal optreden en dus deel zal uitmaken van de beoordeling in het OER (zie figuur 5 en bijlage 1 van de NRD).

De monitor leefomgeving geeft een provinciaal beeld. Voor het goed vaststellen van een referentiesituatie is vaak een verfijning of een verdiepingsslag nodig. Dat kan een specifiek omgevingsthema betreffen of de noodzaak in te zoomen op specifieke gebieden. Zo is er veel verschil in de luchtkwaliteit in de provincie Zuid-Holland, waardoor gebiedsspecifieke informatie noodzakelijk is. Tijdens het startgesprek is door de provincie aangegeven dat gebruik kan worden gemaakt van de onderliggende data van de Monitor Leefomgeving die zeer gedetailleerde informatie over de leefomgeving bevat. Samen met andere relevante informatiebronnen kan op deze wijze de referentiesituatie worden vastgesteld. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie voor verschillende onderwerpen nog specifieke adviezen voor het vaststellen van de referentiesituatie.

Scenario's inzetten bij belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen waar nog geen formeel besluit over is genomen

Onder de autonome ontwikkeling vallen ontwikkelingen waarover al formele besluiten zijn genomen. Desalniettemin zijn er ook op onderdelen al vergevorderde plannen en projecten, waarover nog niet formeel is besloten. Denk aan energie–infrastructuur, woningbouw of voornemens voor en van defensie. Bekijk deze ontwikkelingen in een apart scenario, indien relevant voor een onderwerp.

2.6 Gevolgen voor de leefomgeving in beeld brengen en vergelijken

In de NRD is aangegeven welke aspecten van de leefomgeving worden onderzocht en ook al (globaal) met welke diepgang. Dit is te vinden in een overzichtstabel (bijlage 1 op bladzijde 23) maar ook gespecificeerd per onderwerp (tabellen op bladzijden 28 tot en met 34). De Commissie hanteert en reflecteert in dit advies op deze tabellen. De Monitor Leefomgeving is daarbij als basis gebruikt.

De Commissie geeft in het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 3), in aanvulling op de NRD en de conceptscope, per thema adviezen over hoe de bestaande toestand van de (leef)omgeving en gevolgen van de alternatieven en het voorkeursalternatief voor de (leef)omgeving in beeld moeten worden gebracht. De beschreven gevolgen voor de (leef)omgeving moeten passen bij het detailniveau van het besluit. Gezien de veelheid van onderwerpen en het verschillend abstractieniveau, zal ook per onderwerp het detailniveau van het onderzoek verschillen en moeten de beoordelingscriteria specifiekere worden gemaakt.

Neem verder bij de beschrijving van de gevolgen voor de (leef)omgeving (negatief en positief) de volgende algemene richtlijnen in acht:

- Onderbouw de keuze van de rekenmodellen en van de gegevens waarmee de gevolgen voor de (leef)omgeving zijn bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in de bepaling.
- Maak per omgevingsthema duidelijk hoe de beoordelingsschaal zich verhoudt tot de referentiesituatie. Hanteer onderscheidende klasse–indelingen, zodat de verschillen duidelijk zichtbaar worden. Als een kwantitatieve beoordelingsschaal niet mogelijk is, geef dan een duidelijke beschrijving van hoe de kwalitatieve beoordeling tot stand is gekomen (onderbouwing expertbeoordeling) zodat deze navolgbaar en herhaalbaar is.

- Beschrijf de gevolgen voor de (leef)omgeving in de gebruiksfase. Het beschrijven van de gevolgen voor de (leef)omgeving (op hoofdlijnen) van de aanlegfase is op dit abstractieniveau alleen nodig als het een groot onderdeel is van de optredende gevolgen voor de (leef)omgeving of wanneer het onderscheidend is tussen de alternatieven. Geef aan hoelang de aanlegfase naar verwachting duurt.
- Laat duidelijk zien of de vastgestelde doelen worden gehaald.

Daarnaast heeft de Commissie een aantal generieke opmerkingen over de beoordelingscriteria:

- *Landschap*: het landschap speelt een rol bij alle opgaven en het is dan ook goed dat het OER daar aandacht aan besteedt in het beoordelingskader. Hierbij kan maar in beperkte mate gebruik gemaakt worden van de Monitor Leefomgeving, omdat deze op het thema landschap en openbare ruimte nog slechts beperkt is ingevuld. Het OER zal daarom ook nader moeten ingaan op veranderingen van landschapskenmerken en het cultureel erfgoed, in termen van kansen of van (ongewenste) effecten. Geef aan hoe de landschappelijke veranderingen zich verhouden tot de gestelde doelen in de Omgevingsvisie (zie paragraaf 6.2.1) en gebruik naast provinciale gegevens zoals de cultuurhistorische kaart ook gegevens van de RCE¹¹, bijvoorbeeld voor openheid. Speciale aandacht zal hierbij nodig zijn voor het Groene Hart en het werelderfgoed, zoals de Hollandse Waterlinies.
- *Geur*: Geur van bedrijven en veehouderijen kan een grote invloed hebben op de gezondheidskundige kwaliteit van de leefomgeving, zowel in een meer stedelijke als in een landelijke omgeving. Geur ontbreekt in het in de NRD opgenomen beoordelingskader. In de Monitor Leefomgeving is geurhinder pas sinds 2023 opgenomen als indicator en er is nog slechts in beperkte mate data beschikbaar. De DCMR Milieudienst Rijnmond heeft op een kaart weergegeven hoe hoog de gecumuleerde geurbelasting is in de regio Rijnmond als gevolg van de grote industrie. De Commissie adviseert in elk geval deze informatie te gebruiken en zo mogelijk ook nog andere bestaande informatie over de geurbelasting in andere delen van Zuid-Holland.
- *Ruimtelijke kwaliteit*: In de NRD is aangegeven dat ruimtelijke kwaliteit valt onder landschappelijke inpassing. Ruimtelijke kwaliteit is echter meer dan landschappelijke inpassing. Laat duidelijk zien wat wordt verstaan onder ruimtelijke kwaliteit en hoe deze wordt beoordeeld. Het ruimtelijk kwaliteitskader van de provincie is gebaseerd op een advies uit 2015 van H+N+S Landschapsarchitecten. Inmiddels zijn er adviezen vanuit het Rijk over ruimtelijke kwaliteit (Mooi Nederland), waarin vier waarden centraal staan (toekomstwaarde, belevingswaarde, gebruikswaarde en herkomstwaarde). De ruimtelijke kwaliteitsaanpak van Mooi Nederland leidt tot heldere principes over de borging van deze waarden in het economisch, sociaal-cultureel en ecologisch domein, respectievelijk over functiecombinaties, gebiedsidentiteit en afwenteling. De Commissie adviseert om dit ruimtelijk kwaliteitskader als leidraad te gebruiken bij de beoordeling van de drie onderdelen van de herziening.
- *Natuur*: Als significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden bij een voornemen niet zijn uitgesloten dan is het nodig om een Passende beoordeling- op een passend abstractieniveau- op te stellen. Neem deze op in een bijlage bij het OER en verwerk de uitkomsten in het OER.

¹¹ www.monitorlandschap.nl

- *Luchtkwaliteit*. Toets voor luchtkwaliteit ook aan de WHO¹²-advieswaarden¹³ en aan de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit.

3 Specifieke adviezen per onderwerp

In dit hoofdstuk geeft de Commissie, in aanvulling op de NRD en de conceptscope, specifieke adviezen per onderwerp over aanleiding, doel, alternatieven (en varianten), referentiesituatie, milieubeoordeling en doelbereik. Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven worden door Gedeputeerde Staten drie thema's onderscheiden waaronder de verschillende onderwerpen uiteen worden gezet: ZH-PLG, stedelijke ontwikkeling en vitaal landelijk gebied, en energie.

3.1 Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Onder het thema ZH-PLG vallen verschillende onderwerpen: 1) het verhogen van grondwaterstand in het veenweidegebied, 2) boerenlandvogels, 3) emissieplafond voor ammoniak, 4) de opgaven in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) binnen en buiten het Natura 2000-netwerk en 5) combinaties tussen deze onderdelen, als die bijdragen aan de doelmatigheid. Dit wordt in de conceptscope 'Integraal; Doel en middelenstapelning in gebieden' genoemd.

Beschrijf de (landelijke en provinciale) ontwikkelingen rondom het Programma Landelijk Gebied en welke keuzes de provincie nu wil maken. Maak daarbij gebruik van recente studies zoals de Natuurdoelanalyses. Beschrijf welke maatregelen de afgelopen jaren reeds zijn genomen, en wat hiervan het verwachte resultaat is. Een voorbeeld zijn de (landelijke) uitkoopregelingen voor veehouderijen.

In de NRD is aangegeven dat er separaat een Sociaal Economische Impact Analyse (SEIA) wordt uitgevoerd. Brede welvaart met thema's zoals wonen, welzijn en gezondheid maken daarom geen onderdeel uit van de beoordelingscriteria van het OER. Het opstellen van een PPLG en SEIA zijn niet meer verplicht vanuit het Rijk. De Commissie adviseert om belangrijke elementen vanuit een SEIA onderdeel te laten zijn van het OER, zodat de uitkomsten betrokken kunnen worden bij de beoordeling op brede welvaart en nog eventuele mitigerende maatregelen.

3.1.1 Verhogen grondwaterstand

Aanleiding en doel

In het Klimaatakkoord is een reductiedoelstelling voor veenweidegebieden van 1 Mton CO₂ per jaar¹⁴ in 2030 afgesproken. Voor de provincie Zuid-Holland betekent dit een reductie met 0,21 Mton per jaar in 2030. De conceptscope vermeldt dat de Klimaatwet is gericht op verdere reductie (naar nul emissie) in 2050. Ook in het kader van de VHR-opgaven is het

¹² WHO staat voor Wereldgezondheidsorganisatie.

¹³ [Nieuwe WHO-advieswaarden luchtkwaliteit – Schone lucht akkoord](#)

¹⁴ Het gaat om CO₂-equivalent aangezien verschillende broeikasgassen van belang zijn (zoals koolstofdioxide, lachgas en methaan). De Commissie spreekt echter omwille van de leesbaarheid over CO₂ in het advies.

verhogen van de grondwaterstand in veenweidegebieden een belangrijk uitgangspunt. Daarbij gaat het dus om aan boerenland gebonden VHR-soorten met een ongunstige staat van instandhouding waaronder boerenlandvogels zoals grutto (zie hierna).

Alternatieven

Er worden in de conceptscope vijf alternatieven voorgesteld. De eerste vier onderscheiden zich van elkaar door de diepte van het grondwaterstand en het al dan niet toepassen van (actieve of passieve) infiltratiesystemen om de ecohydrologische situatie te herstellen. In het vijfde alternatief wordt, naast een generieke verhoging van het slootpeil, een peilverhoging en vernatting toegepast in prioritaire gebieden. Als variant wordt genoemd het opnemen van 'loslaatgebieden' waarin geen beleid geldt voor CO₂-reductie door bodemdaling. De Commissie adviseert om bij het meest ambitieuze alternatief voor veenweidegebieden uit te gaan van een grondwaterpeil van 20 cm beneden maaiveld (in plaats van 30 cm), omdat het goed de hoeken van het onderzoeksveld weergeeft.¹⁵ Er kan eventueel aansluiting worden gezocht bij de provinciale zoekgebieden voor herstel van grutto en andere weidevogels.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De Commissie adviseert om voor landschap specifiek voor deze maatregel aan te geven of de aanwezige houtopstanden opgewassen zijn tegen de grondwaterverhoging of uit het landschapsbeeld zullen verdwijnen. Ga ook in op waterbeschikbaarheid en de mogelijke tijdelijke verslechtering van de waterkwaliteit (mobilisatie van fosfaat) na vernatting. Maak gebruik van de resultaten van lopende onderzoeksprogramma's en effectstudies¹⁶.

3.1.2 Boerenlandvogels

Aanleiding en doel

De weidegebieden in onder andere het Groene Hart zijn van landelijk en Europees belang voor weidevogels en andere diersoorten. Van de grutto broedt ongeveer 16% van de Nederlandse populatie binnen de provinciegrenzen. De populaties van grutto en andere weidevogels nemen sterk af. Vanwege de afname van de grutto is de Europese Commissie gestart met een inbreukprocedure. Dit betekent dat Nederland doeltreffende maatregelen moet nemen voor behoud van deze soort. Hiervan zal ook andere boerenlandnatuur profiteren. Deze opgave heeft daarmee een grote overlap met de opgave voor het verhogen van de grondwaterstand voor reductie van CO₂-emissie. De (ruimtelijke) maatregelen vragen om goede ruimtelijke inpassing in het provinciale omgevingsbeleid.

Alternatieven

Een hoog grondwaterpeil geldt als hoeksteen voor het weidevogelbeleid. De Commissie geeft daarbij in overweging om ook te kijken naar grotere (polder)gebieden voor herstel van het leefgebied van de grutto en behoud van de agro-diversiteit in brede zin. Daarbij zijn synergiekansen mogelijk met onder andere water- en klimaatopgaven. De Commissie verwacht dat het mogelijk is om hiervoor onderscheidende alternatieven uit te werken. Hierbij

¹⁵ Voor optimaal broedgebied van de grutto is in veenweidegebied een grondwaterstand van 0–25cm nodig is (in klei-op-veen 0–30 cm en in klei 0–50 cm).

¹⁶ Zoals bijvoorbeeld het Nationaal Onderzoek Broeikasgassen Veenweiden (NOBV) en de Nota veenweide – Hoogheemraadschap van Rijnland.

kan worden gedacht aan een generieke peilverhoging in veenweidegebieden alsook een aanpassing van peilbesluiten in grotere (weidevogelkern)gebieden waaronder zoekgebieden voor het Aanvalsplan grutto.¹⁷ Hier zijn twee onderscheidende alternatieven (min-max) denkbaar, waarbij bij de max-variant overwogen kan worden om hier klei-op-veengronden bij te betrekken die waarde- of herstelpotenties hebben voor boerenlandvogels.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De Commissie adviseert om per alternatief niet alleen de gevolgen voor boerenlandvogels te beschrijven maar ook het doelbereik in termen van populatiegrootte.

3.1.3 Emissieplafond Ammoniak

Aanleiding en doel

In de conceptscope is aangegeven dat het provinciale doel is om voor 2035 2,5 kton ammoniakreductie per jaar te realiseren ten opzichte van 2020. Dit komt voort uit richtinggevende emissiedoelen die zijn toebedeeld aan de provincie. De Commissie adviseert om het doel van 2,5 kton ammoniakreductie per jaar te onderbouwen en aan te geven in hoeverre dit bijdraagt aan de opgave die nodig is voor verbetering van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Gebruik daarbij ook de informatie uit de Natuurdoelanalyses en de adviezen hierover van de Ecologische Autoriteit.

Referentiesituatie

De provincie wil een generieke aanpak voor alle melkveehouderijen in heel Zuid-Holland in het OER onderzoeken. Het voornemen is om een streefwaarde voor de ammoniakemissie per hectare op te nemen in het ZH-PLG. Beschrijf – bij voorkeur ondersteund met kaartmateriaal – voor welke gronden de streefwaarde geldt, wat de bestaande ammoniakemissie is en wat de autonome ontwikkeling is (zoals vervallen van de mestderogatie). Beschrijf in het OER ook wat de bestaande stikstofdepositie in stikstofgevoelige en overbelaste Natura 2000-gebieden is en wat de bijdrage daaraan is van de melkveehouderijen in Zuid-Holland.

Alternatieven

In het OER worden drie alternatieven voor de streefwaarde onderzocht: 45, 40 en 35 kg NH₃/ha/jr. De Commissie heeft over de alternatieven de volgende opmerkingen:

- Er wordt een streefwaarde onderzocht. Dit heeft een vrijblijvend karakter, waardoor de vraag is of de beoogde ammoniakreductie zal worden gerealiseerd. De Commissie adviseert om te onderbouwen in hoeverre de streefwaarde-benadering leidt tot doelbereik.
- Onderbouw de keuze om de reductieopgave alleen bij melkveehouderijen te leggen. Geef daarbij aan welke andere relevante stikstofbronnen aanwezig zijn binnen de provincie (voor het ZH-PLG in het landelijk gebied), wat het aandeel per bron is en welke mogelijkheden beschikbaar zijn om de emissie door deze bronnen te reduceren.
- Door de provincie is aangegeven dat een strengere (lagere) streefwaarde dan in de huidige alternatieven nodig is om het provinciale doel van 2,5 kton emissiereductie te kunnen halen. Dit wordt echter niet als een realistisch uitvoerbare streefwaarde gezien. Geef aan welke aanvullende beleidswijzigingen er zijn om het doel alsnog te bereiken.

¹⁷ <https://gruttoaanvalsplan.nl/wp-content/uploads/2022/03/aanvalsplan-Grutto.pdf>.

- Het Rijk verkent maatregelen gericht op een gegarandeerde vermindering van de stikstofuitstoot. Hiervoor is een ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel ingesteld. Neem, indien mogelijk, de aanbevelingen van deze Commissie mee in de alternatievenbenadering.

De Commissie benadrukt daarnaast dat er risico's zijn op ammoniakverlies bij grootschalige ammoniak op- en overslag in het haven industrieel complex. In het kader van de energietransitie zullen voor de grootschalige op- en overslag van ammoniak mogelijk nieuwe locaties nodig zijn. Geef aan hoe met dit risico wordt omgegaan in het kader van de reductieopgave.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

Beschrijf in hoeverre de alternatieven bijdragen aan het behalen van het provinciale doel en wat dit betekent voor de beoogde kwaliteit van de Natura 2000-gebieden.

Beschrijf in het OER ook mogelijke neveneffecten van het invoeren van een streefwaarde per hectare. Geef per landschapstype aan hoe het landschap kan veranderen door het toepassen van emissiereducerende technieken, door schaalvergroting of beëindiging van melkveehouderijen of door wijziging van het grondgebruik (beweiden, andere teelten). Denk bijvoorbeeld ook aan effecten voor de volksgezondheid door minder (vorming van) fijnstof en geur.

3.1.4 Drukfactoren Natura 2000

Aanleiding en doel

Aanleiding zijn verplichtingen die volgen uit het gebiedenspoor uit de vogel- en de habitatrictlijn om natuurlijke habitats en soorten met gebiedsbescherming (via Natura 2000-gebieden) in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De provincie wil zich bij dit onderwerp richten op drie veel voorkomende drukfactoren: exoten, hydrologie en recreatie. Stikstof is niet meegenomen, omdat dit al een apart onderwerp in het OER betreft (focus op ammoniak). Het doel is om te werken aan systeemherstel binnen de Natura 2000-gebieden en de drie drukfactoren buiten Natura 2000 aan te pakken. De Commissie adviseert om de provinciale ambities en doelen te concretiseren, zodat de alternatieven zo goed mogelijk kunnen aansluiten op het doelbereik.

De Commissie adviseert bij de onderbouwing van de drie drukfactoren gebruik te maken van informatie die beschikbaar is uit de Natuurdoelanalyses en de adviezen van de Ecologische Autoriteit. Met name dat de drukfactor exoten wordt gezien als een van de prioriteiten vraagt om een nadrukkelijke onderbouwing.

Alternatieven en varianten

In de conceptscope zijn drie alternatieven voorgesteld. De eerste twee zijn: 1) Maatregelen buiten Natura 2000-gebieden opnemen in Natura 2000-beheerplannen. 2) Maatregelen buiten Natura 2000-gebieden borgen in de Omgevingsverordening door het aanstellen van een zone van 1 kilometer rondom de Natura 2000-gebieden. Hiervoor zijn twee varianten opgesteld waarbij variant 1 uitgaat van vrijwilligheid en variant 2 stuurt op beperkingen voor hydrologie, recreatie en verplicht reduceren van exoten. In het derde alternatief wordt gebiedsgericht gekeken naar de zone waar maatregelen nodig zijn buiten de Natura 2000-

gebieden, afhankelijk van de drukfactoren. Hier zijn ook weer twee varianten: één die uitgaat van vrijwilligheid en één die uitgaat van beperkingen.

De Commissie kan zich ten dele vinden in de alternatieven en varianten. Zij heeft hierover de volgende opmerkingen:

- Ze vraagt zich af waarom het aantal te beschouwen drukfactoren gelimiteerd is. Mogelijk zijn er meer belangrijke provinciale stuurknoppen in beeld.
- Ook ziet de Commissie niet duidelijk voor zich hoe het bestrijden van exoten vertaald kan worden in onderscheidende en voor de provincie nuttige alternatieven. Voor invasieve soorten op de Unielijst geldt dat de EU-lidstaten overeenkomstig de Exotenverordening al verplicht zijn deze te bestrijden. De Commissie vraagt zich af of alternatievenbenadering wel een geschikt middels is om deze inspanningen te ondersteunen.
- De Commissie ondersteunt het onderzoeken van een alternatief waar wordt gewerkt met (in ieder geval hydrologische) bufferzones en overgangsgebieden en ook een alternatief waar wordt gezocht naar inzet van gebieden met Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) rondom Natura 2000-gebieden.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De Commissie adviseert om voor landschap ook te bekijken welke kansen er liggen om het landschap in de overgangsbieden te versterken. Maak daarbij gebruik van de handreiking 'overgangsgebieden in transitie'¹⁸.

3.1.5 Integraal; Doel en middelenstapeling in gebieden

De provincie wil ook verkennen of de alternatieven die worden onderzocht voor het ZH-PLG in samenhang tot meer doelbereik leiden in hetzelfde of minder oppervlakte. Het gaat om het verkennen waar overlap plaatsvindt. De Commissie heeft geen verdere opmerkingen hierover. Zij adviseert wel om te kijken naar samenhang en conflicten tussen de ambities per onderwerp bij alle onderwerpen. Zij gaat in hoofdstuk 4 van dit advies nader op in.

3.2 Stedelijke ontwikkeling en vitaal landelijk gebied

Onder het thema Stedelijke ontwikkeling en vitaal landelijk gebied vallen de volgende onderwerpen: 1) Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en Vitaal landelijk gebied 2) Bos en bomen 3) Water en Bodem Sturend en 4) Hernormering regionale waterkeringen.

3.2.1 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en vitaal landelijk gebied

Doel en aanleiding

De conceptscope geeft aan dat wonen en werken veel ruimte hebben ingenomen en sterk zijn geëxtenseveerd. Hierdoor is steeds minder ruimte voor andere opgaven, zoals voor energie, water en groen. Ook loopt de kwaliteit van het bestaande stedelijk gebied hierdoor terug. De leefbaarheid en/of vitaliteit in wijken en dorpen staat onder druk door te weinig

¹⁸ [Overgangsgebieden in transitie: naar iconische cultuurlandschappen – MooiNL](#)

voorzieningen. De provincie wil het bouwen van onbebouwde ruimte zoveel mogelijk beperken en de al bebouwde ruimte optimaal benutten voor stedelijke functies. Ook wil de provincie meer sturen op kwaliteit, en brede welvaart in steden en dorpen vergroten. Dit wil de provincie bereiken door ruimtelijke keuzes meer te gaan prioriteren vanuit gezondheid, kwaliteit en veiligheid en andere aspecten van brede welvaart en te zorgen voor voldoende groenblauwe netwerken en beschikbare voorzieningen.

De Commissie benadrukt het belang om deze doelen nader te concretiseren. Doe dit dusdanig zodat hier indicatoren aan gekoppeld kunnen worden, hiermee de referentiesituatie in beeld gebracht kan worden en het doelbereik beoordeeld kan worden. Definieer wat verstaan wordt onder onbebouwde en bebouwde ruimte.

Brede welvaart en gezondheid zijn brede begrippen. Geef aan welke aspecten van brede welvaart en gezondheid prioriteit hebben en geef daarvoor, zoveel mogelijk kwantitatieve, doelen. Het vergroten van de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen is vooral gericht op de eerstelijnszorg. Ook hier is kwantificering van de doelstelling behulpzaam bij de beoordeling.

In de conceptscope is aangegeven dat nog een 'beoordelingskader ruimtelijke ontwikkelingen' uitgewerkt wordt. De Commissie adviseert dit, voorzien van zo concreet mogelijke doelstellingen, te gebruiken voor de beoordeling in het OER.

Referentiesituatie

Beschrijf de woningbouwopgave en geef aan over hoeveel nieuwe woningen en op welke locaties al besloten is en die daarmee tot de autonome ontwikkeling behoren. Geef ook aan over welke locaties nog niet is besloten, maar er al wel gepresenteerde plannen liggen die in besluitvormingsprocedures zijn gebracht. Laat zien op hoeveel woningen op welke mogelijke locaties de herziening van het omgevingsbeleid gericht is en in het OER beoordeeld zal worden.

Alternatieven

In de conceptscope zijn vier verschillende alternatieven geformuleerd voor *het optimaliseren van het ruimtegebruik van bebouwd en onbebouwd gebied*. Het gaat om:

- 1) het realiseren van een rode contour voor woningbouw, met uitzondering van een 'straatje erbij';
- 2) het aanscherpen van de huidige beschermingscategorieën ruimtelijke kwaliteit met een extra categorie agrarisch gebied, zodat nieuwe stedelijke ontwikkelingen in beschermde gebieden niet of beperkt mogelijk zijn;
- 3) een groene contour op de kaart, in combinatie met een ontwikkelcontour om gebieden waar nog ruimte is voor stedelijke ontwikkeling waaronder 'straatje erbij';
- 4) een kwantitatieve grens per gebied (werkingsgebieden genoemd) voor de mate waarin het onbebouwd gebied nog bebouwd kan worden, inclusief straatje erbij.

Voor het beleidsvoornemen *sturen op kwaliteit en selectieve groei* zijn ook vier alternatieven geformuleerd. Hier gaat het om:

- 1) goede groei ('business as usual'), vooral gericht op het versterken van economische en agglomeratiekracht;
- 2) groen en gezond verdichten, waarbij binnenstedelijk wordt verdicht en tegelijkertijd de vitaliteit, gezondheid, veiligheid en kwaliteit in wijken en dorpen wordt vergroot;

- 3) maximaal intensiveren, waarin de provincie stuurt op het maximaal combineren en intensiveren van stedelijke functies binnen steden en dorpen;
- 4) binnenstedelijk transformeren, waarin de provincie actief stuurt op het opschalen en versnellen van binnenstedelijke transformatie van bestaande dorpen en wijken, zodat de bebouwde ruimte maximaal wordt benut.

De Commissie heeft de volgende opmerkingen over de voorgestelde alternatieven:

- Voor alternatief 1 voor het optimaliseren van het ruimtegebruik van bebouwd en onbebouwd gebied is niet helemaal duidelijk hoe die afwijkt van het ‘gangbare beleid’¹⁹. Geef aan wat het verschil is met het huidige beleid. Ga ook in op risico’s van dit contourenbeleid gezien eerdere (landelijke) ervaringen.
- De Commissie adviseert om duidelijker te maken wat wordt verstaan onder een ‘straatje erbij’. Geef een indicatie wat betreft het aantal woningen en de oppervlakte.
- Het valt de Commissie op dat de alternatieven voor het sturen op kwaliteit en selectieve groei niet altijd onderscheidend zijn. Zo zijn alle alternatieven gericht op intensivering, functiemenging en/of meervoudig ruimtegebruik. Alternatief 2 is daarnaast gericht op het vergroten van de vitaliteit, gezondheid, veiligheid en kwaliteit, maar ook in alternatief 1, 3 en 4 gaat het om te zorgen voor voldoende groen en bereikbare voorzieningen. In alternatief 2 zullen de echte schuurpunten zich voordoen. Te denken valt aan schuurpunten tussen de wens om te intensiveren en voldoende ruimte te houden voor groen en blauw, speel- en bewegingsmogelijkheden en voorzieningen en in een laag milieubelaste leefomgeving. De Commissie adviseert om deze aspecten in volledig onderscheidende alternatieven uit te werken en te beoordelen, bijvoorbeeld in een alternatief dat alleen maximaal verdicht tegenover een alternatief dat maximaal inzet op een groene en gezonde leefomgeving. Hier kan het door de provincie te ontwikkelen Beoordelingskader ruimtelijke ontwikkeling voor gebruikt worden. Omgekeerd kan de beoordeling van de alternatieven ook input geven voor dit beoordelingskader.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

In de NRD is een beoordelingskader gegeven voor het Ruimtelijk Voorstel. Enkele belangrijke indicatoren ontbreken in dit kader en niet overal is aangegeven hoe deze indicatoren getoetst gaan worden. De Commissie heeft daarom de volgende adviezen:

- Sluit voor toetsingscriteria aan bij normen en advieswaarden en bij door de provincie geformuleerde doelen. Zo is geur van bedrijven en veehouderijen niet opgenomen in het beoordelingskader. Voor luchtkwaliteit zijn alleen indicatoren voor de emissie van stikstofoxiden en fijn stof opgenomen, maar niet de concentraties van deze stoffen in de leefomgeving. Toets de concentraties aan de WHO²⁰-advieswaarden en aan de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit.
- Voor geluid adviseert de Commissie om niet alleen naar de hinder, maar vooral ook naar de geluidbelasting te kijken. Deze indicator geeft namelijk meer ruimtelijk gedetailleerde informatie en kan gebruikt worden om de ruimtelijke keuzes te prioriteren. Toets de geluidbelasting aan de grenswaarden en ook aan de WHO-advieswaarden.
- Beoordeel voor externe veiligheid niet alleen de aandachtsgebieden, maar ook risicocontouren van het Plaatsgebonden Risico. Sluit hierbij aan op door de provincie geformuleerde doelen, zoals die voor het groepsrisico.

¹⁹ Zie https://ro.zuid-holland.nl/Verordening/geconsolideerde_versie/20140312/b_NL.IMRO.9928.VoZuidHollandPVR-GC05_18118.pdf.

²⁰ WHO staat voor Wereldgezondheidsorganisatie.

- De beschikbaarheid en nabijheid van voorzieningen is in het beoordelingskader opgenomen. Splitst dit uit naar het soort voorzieningen. Het grootste probleem en ambitie wordt immers vooral gezien bij de eerstelijns zorg.
- Voor landschap is het belangrijk dat een bebouwingscontour contrasten creëert, zoals in termen van bebouwingsdichtheid, stedelijke functies in de randzone en het uitloopegebied/randzone van een stad. Verdichten van het stedelijk weefsel gebeurt niet op plekken die nog leeg zijn in afwachting van provinciaal beleid: er zal een proces van verdringing op gang komen en het OER moet dat proces laten zien. Dit proces kan verschillend uitpakken voor de vier alternatieven.
- De alternatieven voor de inrichting van het stedelijke gebied kunnen onderscheidende verschillen opleveren in behoud/ontwikkeling van stadsnatuur (waaronder stadsvogels, vleermuizen, dagvlinders en bijen) en het relatieve belang van urbaan gebied voor VHR-soorten. Breng dit duidelijk in beeld.

3.2.2 Bos en bomen

Aanleiding en doel en aanleiding

In de conceptscope is toegelicht dat het rijk samen met de provincies een bossenstrategie heeft vastgesteld. In het voormalige NPLG is een conceptverdeling tussen provincies gemaakt, waarbij Zuid-Holland 1150 hectare moest realiseren. Uit provinciale verkenningen is gekomen dat er voor 2030 ruimte is om 400 hectare bos te realiseren. Dit is ook via een amendement als beleidsdoelstelling vastgelegd in de ruimtelijke koers. Deze 400 hectare wordt ook vastgelegd in het omgevingsbeleid.

Alternatieven (en/ of varianten)

In de conceptscope zijn geen alternatieven voorgesteld. Gesteld wordt dat er geen redelijke volwaardige alternatieven zijn, behalve het bekijken van verschillende locaties. De Commissie adviseert wel om enkele alternatieven of varianten te onderzoeken. Zo zijn er verschillende mogelijkheden/afwegingen te maken voor de invulling van de 400 hectare. Te denken valt aan welk type bos (natuurlijk inheems bos, multifunctioneel bos etc.), de keuze voor grote locaties of juist kleine eenheden of locatie(s).

3.2.3 Water en Bodem Sturend

Aanleiding en doel

In de conceptscope is aangegeven dat het noodzakelijk is voor mens, dier en milieu om water en bodem sturend te laten zijn, aangezien tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem wordt aangelopen. Het doel dat de provincie heeft geformuleerd is dan ook dat water en bodem 'randvoorwaardelijker' worden bij ruimtelijke afwegingen in Zuid-Holland. Daarmee moet het water- en bodemsysteem in Zuid-Holland ook op lange termijn blijven functioneren als drager voor duurzame economische en stedelijke ontwikkeling, brede welvaart, landbouw en natuur in Zuid-Holland.

De Commissie merkt op dat dit onderwerp weliswaar een aparte alternatievenbenadering heeft, maar dat het een overstijgend karakter heeft en daarmee relevant voor de drie hoofdthema's (dus ook ZH-PLG en Energie).

Alternatieven

Om het doel te bereiken zijn drie alternatieven geformuleerd. Die onderscheiden zich in mate van sturing en mogelijk ook doelbereik. Het gaat om:

- 1) motiveren en stimuleren, te denken aan minimale (instructie)regels en stimuleren van adaptatiemaatregelen;
- 2) adaptatieplicht in de ruimtelijke richting en het stimuleren van verstandige locatiekeuze. Denk hierbij aan subsidies of signaalkaarten (klimaatonderlegger) en procesregels in de verordening om dit vooraan in het planproces mee te wegen en toe te passen;
- 3) het reguleren van locatiekeuze en adaptatie in het omgevingsbeleid. Dit is het alternatief met waarschijnlijk het grootste doelbereik.

De Commissie ziet dat alternatief 3 het dichtst in de buurt komt van het daadwerkelijk sturend maken van water en bodem bij ontwikkelingen. De Commissie adviseert om alternatief 3 nog te verbreden waarbij de water- en bodemstructuren leidend zijn voor alle andere ontwikkelingen.

3.2.4 Hernormering regionale waterkeringen

In de conceptscope is aangegeven dat nog wordt onderzocht in hoeverre het nuttig en noodzakelijk is om in het OER onderzoek te doen naar omgevingswaarden voor waterkeringen. Er is in de conceptscope nog geen duidelijke probleemstelling en doel aangegeven noch een voorzet van alternatievenonderzoek. Het is daarmee op dit moment voor de Commissie niet mogelijk om hier een goed en nuttig advies over te geven.

3.3 Energie

Onder het thema energie vallen verschillende onderwerpen, namelijk: 1) Beleidskeuze 'Duurzaam energiesysteem' (pMIEK²¹), 2) Implementatie RES (wind) en herziening plaatsingsvisie, 3) Boerenerfmolens, 4) Warmte en 5) Energiedragers.

3.3.1 Duurzaam energiesysteem (pMIEK)

Aanleiding en doel

Het energiesysteem verandert in hoog tempo. Dit leidt tot problemen zoals (dreigende) netcongestie. Daardoor is meer ruimte nodig voor energie-infrastructuur, net als voor energieopslag en -conversie. Het doel is dan ook om te kunnen voldoen aan de toenemende en veranderende energievraag in de provincie. Daarbij wordt gekeken naar mogelijk meervoudig ruimtegebruik in het energiesysteem, en het aanwijzen en/of reserveren van strategische ruimte voor uitbreiding en het introduceren van een (ruimtelijk) instrumentarium om toekomstige ruimtelijke ontwikkeling passend bij het energiesysteem te stimuleren. De conceptscope geeft aan dat voor het OER specifiek twee onderdelen van belang zijn:

- het reserveren van ruimte voor regionale infrastructuur - (bestaande) zoekgebieden voor voornamelijk 150kV-hoogspanningsstations nader uitwerken;

²¹ MIEK staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat.

- het verkennen van ruimte voor nationale energie–infrastructuur, onderzoeken en mogelijk reserveren (waarbij het specifiek gaat om batterijsystemen die rondom 380kV–hoogspanningsstations van TenneT geplaatst moeten worden).

De Commissie kan uit de conceptscope niet herleiden welke beleidsvrijheid er nog is bij de voorgestelde ontwikkelingen, of dat er al eerder besluiten zijn genomen. Beschrijf dit helder in het OER. Dit is relevant voor de vraag of er alternatieven mogelijk zijn.

Alternatieven

Er wordt maar één alternatief beschouwd, namelijk het verwerken van de resultaten van het pMIEK proces in de omgevingsvisie, –verordening en –programma. Gesteld wordt in de conceptscope dat er op voorhand geen haalbare of zinnige alternatieven zijn om het doel te bereiken. Het betreft namelijk vooral een specificering van bestaand beleid. De Commissie verwacht dat er mogelijk nog wel keuzes te maken zijn en daarom om alternatieven varianten te onderzoeken/ te beschouwen. Indien dat het geval is dan kunnen mogelijke alternatieven zijn/varianten zijn die worden beoordeeld op omgevingseffecten:

- Zo dicht mogelijk bij elkaar brengen van opwek en gebruik zodat er minder energie–infrastructuur nodig is en die ook minder wordt belast. Accent op decentraal.
- Op provinciaal niveau zo bedrijfszeker mogelijk inrichten van de energie–infrastructuur. Accent op centraal.
- Optimaal verweven van stedelijke uitleg en energie–infrastructuur.
- Het onderzoeken van een infrastructuur met de laagst mogelijke (maatschappelijke) kosten.

3.3.2 Implementatie RES (wind) en herziening plaatsingsvisie

Doel en aanleiding

Het doel van het beleid is om nieuwe locaties voor grootschalige windenergie aan te wijzen en deze op te nemen in de provinciale omgevingsverordening. Daarbij zal in het OER worden uitgegaan van alle technisch haalbare gebieden in de RES–gebieden Drechtsteden, Holland Rijnland en Midden–Holland. Voor de overige RES–gebieden zijn al locaties vastgesteld of wordt een eigen MER²² doorlopen. Geef aan welke doelstelling aan energieopwekking met wind wordt nagestreefd. In de omgevingsverordening zijn ook zogenoemde Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM) locaties voor opwek van windenergie opgenomen. Geef, ook op kaart, aan hoeveel en waar deze gerealiseerd zijn of in de pijplijn zitten.

Onderdeel van de herziening is een heroverweging van de huidige plaatsingsvisie. De conceptscope geeft aan dat hierbij gebruik wordt gemaakt van het ‘advies Regionale Energiestrategieën en het Groene Hart van de Provinciale Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit en de inzichten uit het ontwerp onderzoek Groene Energie in het Groene Hart van 2050’. De Commissie adviseert om duidelijk te beargumenteren in het OER waarom er een heroverweging nodig is van de huidige plaatsingsvisie.²³

²² Zoals het MER voor RES Rotterdam en Den Haag.

²³ Zie ook advies Commissie mer over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Windenergie gemeente Lansingerland, 24 februari 2025: [a3867rd](#)

Alternatieven

Er worden vier alternatieven onderzocht van combinaties van zoekgebieden (voorkeurslocaties gemeenten, landschap, natuur en leefomgeving²⁴). De Commissie kan zich vinden in de selectie van alternatieven. Geef aan op grond waarvan de alternatieven worden afgebakend, bijvoorbeeld op basis van beoogd doelbereik voor de RES-doelstellingen. Houd enige (doel)ruimte in de alternatieven voor eventuele tegenvallers in de uitvoering. Ga bij het alternatief leefomgeving uit van minimaal een variant met een geluidbelasting 45 dB Lden of lager als een variant uitgaande van de richtafstand van 2 keer tiphoogte conform de concept nationale windturbinebepalingen.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

Voor zowel de bepaling van de begrenzingen van de zoekgebieden als de beoordeling van de milieueffecten (geluid, slagschaduw en veiligheid) wordt aangesloten bij de Module Energietransitie (specifiek voor wind) en eerdere adviezen van de Commissie. Dat betekent dat gebruik wordt gemaakt van richtafstanden tussen woningen en windturbine- zoekgebieden. Maak voor de effectbeoordeling duidelijk op basis van welke posities (rand zoekgebied, fictieve turbineopstellingen) de afstanden worden toegepast en welke omgevingseffecten globaal te verwachten zijn bij de gehanteerde richtafstanden (geluidbelasting en geluidhinder en dergelijke). Beschrijf duidelijk welke referentieturbine (tiphoogte, geluidemissie) is gebruikt voor het bepalen van de richtafstanden.

Geef per zoekgebied op basis van de milieuscores aan of dit kansrijk, niet kansrijk of kansrijk te maken is. Bepaal per zoekgebied ook welke energie-opwekpotentie ze hebben en welke risico's bestaan voor het vervolgproces (natuur, landschap, leefbaarheid).

Bij natuur kan de beoordeling op dit detailniveau beperkt blijven tot de gevolgen voor vogels en vleermuizen (aanvaringssslachtoffers, barrièrewerking, aantasting leefgebied). Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- Natura 2000-gebieden met doelen voor risicosoorten²⁵, rekening houdend met externe werking (bijv. windturbines in vliegroutes vleermuizen of tussen foerageergebieden en slaap- en rustplaatsen van vogels met een grotere actieradius);
- Belangrijke weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden (rekening houdend met externe werking);
- NNN-gebieden waarvan de doelsoorten van de relevante beheertypen gevoelig zijn voor windenergie waardoor aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden aan de orde kan zijn. Houd rekening met externe werking²⁶ en eventueel overdraai van rotorbladen op de natuurgebieden.

Voor landschap is speciale aandacht nodig in het OER nodig voor het Groene Hart en Werelderfgoed. De provincie overweegt haar Groene Hart-beleid te veranderen, en duurzame energieopwekking in het Groene Hart mogelijk te maken. De gevolgen van het veranderen

²⁴ In de NRD wordt alternatief leefomgeving niet genoemd, in de scope wel.

²⁵ Rekening houdend met de vijf onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden waarvoor een wijzigingsbesluit voor de Grutto als broedvogel in voorbereiding is.

²⁶ Externe werking heeft betrekking op menselijke activiteiten buiten een beschermd natuurgebied die effecten (kunnen) hebben op de natuurwaarden van of in een beschermd natuurgebied.

van het Groene Hart-beleid moeten dan ook in beeld worden gebracht. Maak gebruik van het advies van de drie provinciale adviseurs voor Ruimtelijke Kwaliteit uit 2020²⁷.

Geef duidelijk per alternatief aan in hoeverre de doelstelling kan worden gehaald, en wat onzekerheden hierin zijn.

3.3.3 Boerenerfmolens

Aanleiding en doel

Het doel van het OER is om – voor de zelfvoorzienendheid van agrarische ondernemingen – vast te stellen welke mogelijkheden voor boerenerfmolens bestaan en welke milieueffecten daarmee samenhangen. Specifiek wordt gekeken naar het bieden van de mogelijkheid om op boerenerven windturbines te plaatsen met een maximale ashoogte van 30 meter. Op dit moment zijn alleen windturbines mogelijk met een ashoogte van 15 meter. Deze worden echter niet als rendabel gezien, waardoor er nauwelijks windturbines op het erf van agrarische ondernemingen worden gerealiseerd.

Alternatieven

In het OER worden 4 alternatieven onderzocht, waarin 1) plaatsing buiten BSD (bestaand stads- en dorpsgebied) wordt bekeken 2) het ecologische belang zwaarder weegt, dan wel 3) het landschappelijk belang en alternatief 4) is een combinatie van ecologie en landschap. Bij het startgesprek is door de provincie aangegeven dat bij alternatieven 2, 3 en 4 wordt gekeken naar plekken waarbij er geen impact is op de ecologische en landschappelijke waarden. De Commissie ziet dit als een goede en nuttige werkwijze voor de alternatievenbepaling.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De omgevingseffecten worden bepaald van de impact op de natuur en het landschap. Daarbij zal vooral worden ingeschat om hoeveel kleine windturbines het maximaal in de provincie zal gaan, en wordt op kaart (indicatief) aangegeven waar deze komen te staan.

Voor natuur gaat het over additionele sterfte onder vleermuizen en ervogels (zoals kerkuil, boerenzwaluw, huiszwaluw, spreeuw). Op voorhand is niet uitgesloten dat het aantal aanvaringslachtoffers in relatieve en ook in absolute zin hoger is dan bij grote windturbines omdat het aantal vliegbewegingen op rotorbladhoogte bij kleine windturbines groter kan zijn dan bij grote windturbines. De Commissie stelt voor om gebruik te maken van vuistregels in termen van aantal aanvaringslachtoffers per soort per jaar en die te toetsten aan de gevolgen voor provinciale populaties en daarmee de staat van instandhouding. Omdat het gebruik van erven per regio kan verschillen, kan worden overwogen om gebruik te maken van risicokaarten (gebieden met hoge/lage aantallen van risicosoorten). Als verslechtering van de staat van instandhouding van vleermuizen en/of vogels niet kan worden uitgesloten dan moeten nadere maatregelen in beeld worden gebracht om strijdigheid met de natuurregelgeving te voorkomen.

²⁷ [Advies Regionale Energiestrategieën en het Groene Hart | Bestuurlijk Platform Groene Hart](#). De Provinciaal Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit adviseren om het Groene Hart niet vanuit de projecten te benaderen maar als geheel. Daarnaast is het advies om de opwek van energie te verbinden met andere grote opgaven.

Voor landschap is het van belang om visualisaties te maken en in de landschappelijke effectbeoordeling speciale aandacht te geven aan het Groene Hart en vooral ook aan werelderfgoed. Te denken valt aan visualisaties van verschillende aantallen turbines per vierkante kilometer, in de relevante landschapstypen.

Breng daarnaast helder in beeld wat de energieopwekking is behorende bij de verschillende alternatieven.

3.3.4 Warmte

Aanleiding en doel

De warmtetransitie heeft een versnelling nodig volgens de conceptscope. Voor de provincie Zuid-Holland zit die in de voorbereiding en realisatie van grote transportnetten voor duurzame warmte en van warmte-opslagssystemen in de bodem.

Het doel is om voor gemeenten, ontwikkelaars en andere stakeholders in kaart te brengen welk optimale infrastructuur voor warmtetransport en -opslag mogelijk zijn. En welke opties minder efficiënt zijn, zoals elektrificatie. Dit gebeurt door middel van een verkenning naar ruimtelijke inpassing voor tracés van warmtenetten en warmteopslaglocaties in de omgevingsvisie, al dan niet verder uitgewerkt in het programma.

De provincie wil versnellen en inzetten op collectieve warmtesystemen. De Commissie adviseert wel om de keuze voor warmtenetten (middelhoge en hoge temperatuur) en de wijken/gemeenten/gebieden die bij voorkeur via warmtenetten moeten worden voorzien in het OER goed te onderbouwen. Geef aan waarom de focus hierop zit en niet op andere mogelijkheden voor de warmtetransitie. Kijk daarbij naast betaalbaarheid ook naar leveringszekerheid en effecten voor de (leef)omgeving.

Alternatieven

In de conceptscope zijn vier alternatieven geformuleerd. Het gaat om tracés en locaties die: 1) energetisch optimaal zijn vanuit het energiesysteem (dicht bij gebruiker en bron), 2) geen ontoelaatbare impact hebben op Natura 2000-gebieden, NNN-gebieden, weidevogelgebieden en het water- en bodemsysteem, 3) het best ruimtelijk inpasbaar zijn, en 4) het meest rekening houden met de leefomgeving.

De Commissie kan zich onder voorbehoud van een goede onderbouwing van de inzet op collectieve warmtesystemen, vinden in de alternatieveselectie.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De aanleg van warmtenetten heeft veel impact op de ondergrond. Er is sprake van een fors ruimtebeslag in de vaak volle ondergrond in dit verstedelijkte gebied. Dit kan ertoe leiden dat in de toekomst geen of onvoldoende ruimte beschikbaar is voor andere gewenste (ondergrondse) functies. De Commissie adviseert daarom om duidelijk aan te geven wat de effecten zijn op de bodem en het grondgebruik, en in hoeverre dit zorgt dat andere (ondergrondse) functies belemmerd worden. Eerder heeft de Commissie in haar advies over het MER voor de warmtetransportleiding tussen Rijswijk en Leiden geadviseerd om een visie op het ondergronds ruimtegebruik te ontwikkelen.

3.3.5 Energiedragers

Aanleiding, doel en alternatieven

De Commissie waardeert dat de provincie Zuid-Holland wil sturen op afwegingen voor locaties voor energiedragers zoals ammoniak en waterstof. De Commissie kan zich ook vinden in de alternatieven die verschillen in sturing.

Beoordeling omgevingseffecten en onderzoek doelbereik

De Commissie adviseert om bij externe veiligheid niet alleen de aandachtsgebieden te beoordelen maar ook het groepsrisico, waarvoor een doelstelling is opgenomen in de Conceptscope. Daarnaast adviseert de Commissie ook om te kijken naar emissie van ammoniak en het effect daarvan op beschermde natuur. Daarnaast leiden de verschillende alternatieven mogelijk tot verschillende (voorkeurs)mogelijkheden van transport. Geef hiervan een beschouwing per alternatief. Voor het doelbereik is het ook nodig om te onderzoeken welke gevolgen de alternatieven hebben voor overige ontwikkelingen in het haven industrieel complex met een mogelijk grote ruimtelijke impact zoals de bijdrage van het havencomplex aan de realisatie van energietransitie (onder andere ruimte voor aanlanding wind op zee), én de transitie naar een meer biobased en circulaire industrie met mogelijke verandering van grondstofstromen (materialentransitie).

4 Botsproeven, digitaal OER en monitoring en evaluatie

4.1 Samenhangende en conflicterende ambities (botsproeven)

Het OER bestaat uit veel onderwerpen om zo integraal alle voornemens van de provincie in beeld te brengen. Op basis van de Monitor Leefomgeving en het onderzoeken van de alternatieven en/of varianten kan er een goed beeld ontstaan van conflicterende belangen, of juist waar synergie mogelijk is.

De Commissie adviseert dan ook om na het onderzoek van de alternatieven en/of varianten in een tussenstap te onderzoeken in hoeverre de ambities strijdig met elkaar (kunnen) zijn of dat er juist kansen liggen voor synergie. Dat kan bijvoorbeeld zijn op het gebied van ruimtegebruik (ruimte voor wonen dat kan conflicteren met energieopwekking, nieuwe bedrijfslocaties), op het gebied van milieubeperkingen (bijvoorbeeld risico's op cumulatie van geluid of veiligheidsrisico's) of op het gebied van tijd (beperkingen in uitvoeringskracht of snelheid). Het in beeld brengen van conflicterende belangen, met daarbij weergave van huidige bestaande en autonome ontwikkelingen, is een belangrijke tussenstap voor het formuleren van voorkeursalternatieven en/of randvoorwaarden, zodat er uitvoerbare plannen komen. Er zal een prioritering nodig zijn als blijkt dat niet alle ambities tegelijk zijn te realiseren. Geef aan welke keuzes gemaakt moeten worden en onderbouw dan tot welke prioritering is gekomen en wat hiervoor de reden is.

Het uitvoeren van de botsproeven kan met 'expert judgement' door deskundigen en/of door het stapelen van digitale kaartbeelden (zoals GIS²⁸-analyses). Door de kaarten van de verschillende onderwerpen op elkaar te leggen worden onder andere ruimtelijke claims inzichtelijk. De Commissie adviseert om daarbij gebiedsgericht en thematisch te werk te gaan. Dit kan ook goed gebruikt worden voor de (omgevings)participatie op de herziening van het omgevingsbeleid. Met gebiedsgerichte kaarten wordt voor inwoners duidelijk welke veranderingen in de omgeving plaatsvinden en waar het mogelijk zal 'knellen', of juist waar er synergie is te verwachten.

4.2 Digitaal OER

De provincie wil de resultaten ook presenteren in een digitaal OER, zodat deze makkelijk toegankelijk is en doorzoekbaar. De provincie heeft eerder gewerkt met een digitale omgevingseffectrapportages, zoals voor de module energie. Hierbij was gebruik gemaakt van doorklikbare kaarten. Vanwege het omvangrijke onderzoek zal vooral de makkelijke doorzoekbaarheid de aandacht vergen.

4.3 Leemten in informatie over de (leef)omgeving

Laat zien bij welke aspecten over de kwaliteit van de (leef)omgeving kennisleemtes een goede afweging over de ruimtelijke inrichting van de provincie in de weg kunnen staan. Spits dit toe op die aspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

4.4 Monitoring en evaluatieprogramma

Met de Monitor Leefomgeving is al een basisevaluatieprogramma opgesteld. Geef aan welk specifiek evaluatieprogramma (aanvullend) nodig is om het doelbereik en de effecten van de herziening van het omgevingsbeleid in zicht te houden. Er kunnen dan op tijd ongewenste omgevingsontwikkelingen worden gedetecteerd. Beschrijf op welke wijze en op welke momenten de monitoring en evaluatie plaatsvindt en wie daarvoor verantwoordelijk is.

De Commissie merkt ook op dat bij voorgestelde jaarlijkse (integrale) herziening van het omgevingsbeleid er weinig tijd is om de effecten van beleid te zien, waardoor het risico optreedt dat er geen goede evaluatie beschikbaar is. Het is daarmee de vraag of een jaarlijkse herziening nuttig is voor een zorgvuldige beleidscyclus.

²⁸ GIS staat voor geografisch informatiesysteem.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen OER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom MA

ir. Annemie Burger (voorzitter)

drs. John Dagevos

dr. Roeland During

ir. Tilly Fast

Tom Ludwig MA (secretaris)

dr. Vincent Post

ing. Rob Vogel

Marcel Weeda

drs. Rob van Woerden

Besluiten waarvoor dit Omgevingseffectrapport wordt opgesteld

Herziening omgevingsbeleid (zoals Omgevingsvisie, omgevingsverordening en verschillende programma's).

Waarom wordt hiervoor een Omgevingseffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn (in dit geval een OER). Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om bijvoorbeeld om oprichting of uitbreiding van windparken, de aanleg of uitbreiding van buisleidingen, stedelijke ontwikkelingsprojecten en landinrichtingsprojecten. Ook is een OER nodig vanwege mogelijk significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden die in een Passende beoordeling beschreven moeten worden.

Bevoegd gezag besluiten

Voor wijziging van de Omgevingsvisie en de omgevingsverordening zijn de Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland het bevoegd gezag. Bij wijziging of vaststelling van een nieuw programma is dat Gedeputeerde Staten.

Initiatiefnemer besluiten

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3907](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

